Nagyvárad, 1900. VI. évfolyam 51. szám. Vasárnap, márczius 4.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . 4 » — »
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . 5 » — »
Vidékre postán szállítva:
Egész évre . 24 kor. — fill.
Negyedévre . 6 » — »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apácza u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, márczius 3.

Kis emberek védelme.

Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter ur exposéja sok szép és üdvös dolgot tartalmaz s e lap hasábjain való közlése után nem akarunk azzal foglalkozni ami benne van, hanem inkább azzal, ami abból hiányzik.

Hiányzik első sorban annak politikai kifejtése, hogy mit szándékoznak tenni a szabadelvüek a népnek a szocziáldemokrácziától való megóvására?

Mert nagyon, de nagyon csalódnak azok, akik azt hiszik, hogy a szocziáldemokrácziának nálunk Bánffy megadta a halálos döfést a maga erőszakos rendszabályaival. Tényleg ugy áll a dolog, hogy a szocziáldemokrata eszmék a Bánffy erőszakos intézkedései következtében csak még inkább elterjedtek. A kazár és judeabeli elvtársakból megalakult pártvezetőség egyes tagjai börtönben ülnek s a pártvezetőség többi tagjai nem sokat beszéltetnek magukról, de annál jobban készülnek a vidéki szervezetek. Egész csendben, meglepő komolysággal. A szocziáldemokráczia nem halt meg, nem is alszik, hanem készül és várakozik jobb, alkalmasabb időkre.

Megunt közhely már az irodalomban az, hogy az ellen az áramlat ellen kell tenni valamit, mert utóvégre felforgatással fenyegeti az egész társadalmi, politikai és valláserkölcsi rendet.

De hát a liberálizmus erre nézve nem tehet éppen semmit.

Miért?

Egyszerüen azért, mert a szocziáldemokrácziа alapja és létoka a dolgozò nemzet anyagi és erkölcsi nyomora, a melyet nemzetgazdasági, társadalmi és politikai uton kell megszüntetni, de a melyek megszüntetésére a liberálizmus elveiben, ez elvek szük látkörü és elfogult magyarázata miatt, meg magok az elvek miatt is, nincs adva semmi mód a kormánynak, hogy czélját érhesse.

A kis iparról a nagy iparra, a kis kereskedésről a nagy kereskedelemre az átmenet mindenütt nagy megrázkódtatásokkal járt és jár. Ezrek és milliók jutnak koldusbotra, ezrek és milliók válnak a nagy tőke örökös zselléreivé, rabszolgáivá az önállóság és vagyoni függetlenség minden reménye nélkül. A gyáripar maga után vonja a kisipar tönkre jutását, a női és gyermek munkával s ezzel a munkás családi életének rombadöltével, a nők végtelen erkölcsi sülyedésével s a gyermekek nevelésének elhanyagolásával. Ezt az összes Európa legujabb nemzetgazdasági története czáfolhatlanul bizonyitja.

És az átmeneti állapotok ily vigasztalan volta ellen a liberálizmusnak nincs más orvossága a nagy ipar pártolása szabad versenynyel és a munkabérek lefokozását maga után vonó tőkeuralommal, pedig a tömegnyomort éppen ezek mozditják elő legjobban.

Minálunk, daczára annak, hogy a nagyipar még nincs ugy kifejlődve, mint külföldön, a tömegek anyagi és erkölcsi nyomora roppant nagy. Agrárius állam volnánk, de az intenziv gazdasághoz népünk azon része ért legkevesebbet, amelynek megélhetése egyedül a mezőgazdaságtól függ, arra levén alapitva. Aztán népünkben nem csak a kellő ismeretek hiányzanak, hanem a kellő tőke is. Intenziv gazdaság üzéséhez nemcsak föld és megfelelő ügyesség, hanem *pénz* is kell s ezt népünk uzsorára kapja, rosszul fekteti be és nem megy vele semmire, mert nincs vezére, nincs oktatója csak a jegyzője meg az árendása. A papokra, megszoktatták már, hogy ne igen hallgasson. A hitelszövetkezetek sokat segithetnének a népen, de a hatalmas nagy tőkék, melyekkel operálniok kellene, ott vannak a börziánerek kezeiben. De ha mind ezzel sokat segithetnénk is a népen, a termények árának alakulása megint csak a nagy pénzemberek, a börziánerek kezeibe van letéve.

Ha tehát ezek miatt a kisgazda ott hagyja foglalkozását és kisiparossá neveli gyermekét vagy gyári munkássá, ismét csak a tőkeuralom rabszolgaságába jut.

A tömegek anyagi és erkölcsi nyomorának megszüntetésére bizony nem elég az iskolák államositása.

Sőt az elkeseredett és mindenéből kifosztott káromkodó tömeghez a vallás szelid szavaival is hiába fordulunk, ha kenyérhez is nem juttatjuk. Nemzetgazdasági bajokat kulturális eszközökkel csak ideig óráig lehet orvosolni. Nemzetgazdasági politikánk szenved halálos nyavalyában, nincs mód orvosolni a bajt mint helyes nemzetgazdasági elvekkel s ilyenek meghonositásával. Az anyagi nyomort kell anyagi eszközökkel megszüntetnünk s aztán könnyebben fog sikerülni az erkölcsi nyomornak erkölcsi eszközökkel való megszüntetése.

De ez lehetetlen a liberális elvek mel-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Tévedések vigjátéka.

(Humoreszk.)

Ford: **Idem.**

— Pszt! Hé! Ferencz, Ferencz!

Räder főhadnagy ordonáncza mint szélvész robogott alá a lépcsőkön s el akart surranni a házmesternő mellett. Az öreg barátnő megszólitására megfordult és megállt.

— No, mit akar Lindmüller asszony?

— Mi történt magával, hogy ily eszeveszetten rohan s engem észre sem vesz? Nem olyan roppant sürgős tán a dolog? Ugyan térjen be hozzám egy pohár sligoviczára. Nem tudok nyugodni, mig magának el nem mondom, hogy mit álmodtam az éjszaka. Tegyük meg együtt a lutriba, bizonyos, hogy ternót nyerünk!

A Ferencz fiu nem tudott ezeknek a csábszavaknak ellentállni és »csapot papot elfeledve« benyitott a ház Cerberusának barátságos, meleg szobájába. A tisztes matróna vendégszeretetéből kifolyólag rögtön előkerültek a karcsu szilvóriumos flaskák és poharak s egyéb nem megvetendő mellékletek az almáriomból.

— Ugyan mi van megint a hóna alatt? Hova indult? Kérdezte a tisztes asszonyság fiatalos kiváncsisággal.

— Ezt a szinházi jegyet a külső hattyu utczába viszem, ezeket a haszontalan iratokat meg ki az Erzsébet-térre. Jókora kis ut, mi?

— Eh, ugorjon fel a villamosra, ugyis olcsóbb lett megint! Akkor elég ideje lesz még. És most hallgassa meg az én álmomat. Ritkán hall ilyen érdekeset: Az udvari tanácsosné macskája tudja az a szép, hosszu szőrü czirmos macska, hiszen látta eleget, de ha nem látta is, hát hallotta az éjjeli konczertjét, az éjszaka leugrott a második emeletről a kövezetre. Szent Isten! ugy megijedtem, hogy jó darabig mint egy kalapács vert a szivem, a mint felébredtem s majd kiugrottam az ágyból magam is. Alig hogy nagy nehezen elszunyadom, kit látok álmomban, mint a Geiszlerék csintalan, szőke fürtü Gizuskáját, (itt laknak 73. szám alatt!) a mint szerelmesen csókolódzik egy tetőtől talpig kormos, szurtos kéményseprő legénynyel. Micsoda álom, szent Isten! S ott mindjárt az első légyotton megtörtént az eljegyzés. És milyen gyönyörü számok jöttek ki! Oh bár csak a huzáson is kijönnének. A második emelet: 2, házszám: 73, eljegyzés: 12, kéményseprő: 56; most még csak egy szám hiányzik az ötből. Tegyük be még az éjjeli szereplők éveinek a számát!

— Melyikét? Gizuskáét vagy a macskáét?

— Eh ne figurázzon. Persze hogy a Gizuskáét! Csak az a baj, hogy nem tudom pontosan a korát. Különben a kicsike maga is bevallja, hogy 20 és 30 év közt ingadozik.

— Ugy hát vegyünk 28-at, nehogy igazságtalanok legyünk a kisasszonyhoz.

— Helyes. Tehát az öt szám a következő: 2, 73, 12, 56 és 28. A ternó olyan bizonyos, mintha már a markunkban volna, ha ugyan meg nem ütjük velük a quinternót! Ugyebár örömest osztozik velem. Ide hát hamar egy szerény hatoskát, vagyis helyesebben 20 fillért, hogy csorbát ne ejtsünk az uj pénzértéken.

— Hallja maga Lindmüller asszony, magában egy veszedelmes Circe lakozik.

— Micsoda fura beszéd ez? Micsoda perszona a Circe?

— Nem tudom én. Ott van abban az érdekes regényben, melyet esténkint gyertyafény mellett olvasok s melynek »A hóbortos szappanfőző« a neve.

— Ugy ugy? No ezt a kitünő munkát kölcsön kell nekem adni. Én is szoktam egyetmást olvasni altatónak lefekvés előtt. Az ember olyan szépeket álmodik tőle, melyeket be lehet rakni a lutriba.

— Jó, majd ha kész leszek. No de itt a pénz fogja. Ideje már odább állnom.

— Isten áldja! De ne feledkezzék el a papirokról. A szinházi jegy jön az Erzsébet-térre; a könyvek vagy levelek a külső-hattyu utczába.

lett, melyek teljesen felszabaditják, de aztán támasz nélkül is hagyják az egyént, szabad versenyre bocsátva a nagy tőkét s a kiéhezett tömeget, holott rég megmondotta az Irás, hogy ha a rézfazék és a cserépfazék egymáshoz ütődnek, hát a cserép törik el.

Tiszta sor tehát, hogy nálunk a népnek, a pénzzel nem rendelkező, de munkára kész népnek megmentésére kell törekedni és pedig a következő eszközök által:

a) Hitel- és fogyasztási szövetkezetekkel.

b) Munkaközvetitéssel.

c) A női és gyermekmunkának eltiltásával.

d) Munkásbiztositásssl.

e) Munkásnyugdijbiztositással.

f) A szabad ipar észszerü korlátozásával.

g) A szabad verseny észszerü korlátozásával.

h) Vallásos irányu és gyakorlati népneveléssel.

i) A közegészségügy államositásával.

j) A polgári jogok megfelelő fokozatos kiterjesztésével.

Ime néhány eszköz, melyek által a népet a szocziáldemokráczia karjaiból megmenthetjük, meg kell mentenünk, mert minálunk az államalkotó elem a szegény dolgozó nemzet, a keresztény kisgazdák, kisiparosok és munkások milliói. A nagy tőke urai nálunk nem tartoznak még mindig a keresztény nemzethez. Jönnek és mennek, mig a keresztény dolgozó nemzet itt marad.

De nem a liberális politikai bölcsesség fogja eszközölni, hogy mindig itt maradjon s hogy fenn tudja tartani szent István országát ezer vészben, ezer viharban, hanem a kereszténység elve, mely azt követeli, hogy az erős védje a gyöngét, mert az a rendeltetése.

Gedeon.

Ő Felsége személye körül

tudvalevőleg most nincsen miniszter és holnaptól fogva is csak ideiglenesen lesz, amennyiben *Széchenyi* Manó grófot »egészségi okokból és saját kérelmére« legfelsőbb elismerés mellett felmentik és helyébe Széll Kálmánt ültetik. Az ideiglenes betöltésnek előzményei is vannak: a miniszterelnök véglegesen akarta a tárczát betölteni és első sorban *Apponyi* Albert grófnak ajánlotta fel. Apponyi Albert gróf a felajánlott tárczát határozottan visszautasitotta. A másik jelöltet Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter állitotta *Gromon* Dezső államtitkár személyében. Ez a jelölt Bécsben bukott el. Most ismét uj jelölt neve jött forgalomba: *Andrássy* Gyula grófé, a ki már egyszer volt Ő Felsége személye körüli miniszter. Egyben annak is hire jár, hogy gróf Andrássy Gyula egészsége nem valami erős és hogy ő erre való tekintettel vonakodik a tárczát elfogadni. Pozitivum tehát az, hogy Széll lesz az ideiglenes miniszter, hogy Apponyi és Gromon jelöltsége a fenntirt okokból megszünt és hogy van egy uj jelölt, melyről azonban még nem tudni biztosan, hogy hajlandó lesze-e belemenni a miniszterségbe.

—

Az összeférhetlen alelnök.

Nem mindennapi dolgot jelentett be ma *Tallián* Béla képviselőházi alelnök a kéviselőháznak. *Rakovszky* István képviselő, mint a képviselőházi tudósitásunkban olvasható, két ujabb összeférhetlenségi esetet emlitett fel. Az egyik, a szónok szerint a képviselőház elnökségének egyik tagjára vonatkozik. Utólag kiderült, hogy a kiről szó van, nem más, mint Tallián Béla alelnök, a kit a bankegyesület is alelnökké választott. E beszéd hatása alatt Tallián alelnök maga jelentette be a saját összeférhetlenségi esetét, a melyet az összeférhetlenségi bizottság tárgyalni fog.

—

Ugron vállalata.

A képviselőház elnökénél, *Solymosi* Márton budapesti, *Kanász Nagy* Sándor és *Praznovszky* Sándor budapesti lakosok bejelentették, hogy *Ugron* Gáborra nézve a zab szállitási esetből kifolyólag összeférhetlenség esete forog fenn.

—

Altábornagy ur nyugdijban.

— Fővárosi tudósitónktól. —

Aktuálissá lett *Bolla* altábornagy nyugdijaztatása, a mely *Miklós* Dániel ezredes hadbiró tragikus halála óta a levegőben függött. Kapcsolatban van ez ügy — ugy beszélik — *Fejérváry* miniszternek Fiuméba való utazásával József főherczeghez, a kinek az öngyilkos Miklós ezredes egyik kedveltje volt.

Mi igaz, mi nem abból, hogy Miklós Dániel ezredes a rossz, vagy méltatlan bánásmód miatt ment a halálba: mi nem tudjuk. A vizsgálat bizonyára ki fogja majd deriteni a dolgot. De tény, hogy a nyugdijaztatás hire innen keletkezett s ha bekövetkezik, — igazolást is nyer.

S csak hódolattal kell adóznunk *József* főherczegnek, a miért az igaz tényállás iránt érdeklődik s nem akarja türni, hogy olyan kiváló egyéniségek, mint Miklós, méltatlan bánásmódban részesülnek.

ORSZAGGYÜLES.

—

A képviselőház mai ülése.

Budapest, márcz. 3.

Azok a támadások, melyeket a napisajtó egy része *Ugron* Gábor ellen intézett, ma az ülés elején szóba kerültek a képviselőházban.

Az ülésen *Perczel* Dezső elnökölt, a ki kijelentette, hogy *Rakovszky* István a napirend előtt felszólalni kiván egy összeférhetetlenségi ügyben.

Ugron zabszállitásai a Házban.

Rakovszky István bocsánatot kér, hogy a többség mai jubilaris örömnapját zavarja. Három éve annak, hogy több inkompatibilitási eset lett a Ház többször több kiváló tagja ellen bejelentve. Azok a bejelentések sulyos aggodalmakat keltettek.

A bejelentések hatása alatt 1897. április 6-án az akkori kormányelnök inditványára egy 21 tagu bizottságot küldött ki az összeférhetetlenségi törvény reviziójára. Ez az eljárás porhintés volt a közvélemény szemébe. Ez a bizottság azóta semmit sem tett.

— Csakugyan? Igy mondottam az imént? Mindenesetre ugy kell lennie! . . . Isten vele, Lindmüller asszony!

* * *

Dinkelmann vaskereskedő ép most ébredt fel ebéd utáni szendergéséből. Még akkor is álmosan dörzsölgette szemeit, midőn felesége a szobájába lépett.

— Zavarlak kedves Bálint? Már megint azokon a gonosz találmányokon törted a fejedet ugy-e? Ugyan kérlek legyen eszed! Ne erőltesd magadat oktalanul. — Szólt a nő nagy tisztelettel tekintve az ő nagyeszü férje urára. — Gondolj egy keveset a családoddal is.

— Hm! Az igaz, hogy megint az a legujabb gondolat furta az agyamat, hogy tökéletesithetném a hadsereg eddigi ágyuit azzal, hgy emberi segitség nélkül, automatikusan müködhetnék s lőhetné ki magából a löveget.

Mióta nagy vaskereskedését eladta, Dinkelmann uram szakadatlanul olyan találmányokon törte kobatját, melyek az utókort bámulatba ejtsék s a dicsőség fénykoszorujával ékitsék az ő kopaszodni kezdő, de mégis hatalmas kapitóliumát. Sajnos, ezeknek a fáradtságos kisérleteknek és dolgozatoknak hire nem tudott messzebb terjedni az intim ismerősök körénél. Felváltva majd az egyik, majd a másik jó barát lett a világra szóló eszme kerékkötője, tapintatosan és kinálatosan nyitván fel a nagy reformátor szemeit, hogy terve kivihetetlen. Ő azonban annál nagyobb buzgósággal kovácsolta és szaporitotta azok számát.

Mióta leánya egy tüzértiszttel Räder főhadnagygyal jegybe lépett, azóta Dinkelman kizárólag a tüzérségi találmányok országában kezdett buvárkodni. Nem történt egészen számitás nélkül, hanem bizonyos utógondolat mellett, hogy az eljegyzésbe a családfő oly készségesen beleegyezett. A főhadnagynak befolyásos rokonsága volt, kinek támogatásához a konok feltaláló nagy reményeket füzött tervei megvalósitása iránt.

Dinkelmann felesége, Minna asszony rendithetlenül bizott az ő férjének talentumában. »Meglásd még nagy tisztesség éri egykor a te nevedet. Ha késik is, de előbb-utóbb felkel és kisüt felettünk a sikernek és dicsőségnek napja. Beköszönt hozzánk a szerencse. Már lelkem előtt lebeg a kép, a midőn szobrod kőben vagy érczben megörökitve a város diszterén pompázik; midőn neved a konversatións lexikonokban ragyog s a midőn rólad nevezik el az utczákat és tereket. »Dinkelman-tér«, »Dinkelman-utcza«, oh mi csodaszépen hangzik is ez a szó!

A férj elégedetten mosolygott 〓 Édes Minnám, neked nagyon jó hiszékeny szived van. Nagyon is sokat várasz a sorstól. Kétségtelen, hogy reményeink nem utolérhetetlenek s már eddig is többre vittem volna, ha nem lennének irigyeim és versenytársaim, a kik nekem minduntalan gáncsot vetnek. Vegyük csak például az önmüködő papirollót, avagy a szagmentes kolbászapritó gépet . . .

— Oh, a kolbászapritó — ismétlé lelkesen a feltaláló hitvese — valóban ez csodája lehetne a 20. századnak . . .

— Ha a bátyád agyon nem bosszant vele s csömört nem kapok tőle.

— Eh, bocsássunk meg neki szegénynek, hisz tudatlan, laikus az ilyenekhez.

— Hiába, elvette már a kedvemet! Most már az uj rendszerü ágyutól várom a döntő sikert. Ha a hadügyi kormányzat tőlem a találmány jogát jó pénzen meg nem veszi . . .

— Ugy-ugy! Az uj ágyuk, melyek hátrafelé sülnek el . . .

— Ugyan Minna, micsoda csacska beszéd ez? Mit fecsegsz ilyen, hogy is mondjam csak, ostobaságot, ha meg nem haragszol a szóért?! értsd meg jól, itt automatikusan müködő ágyukról van szó, semmi egyébről.

— Igaz is az, egészen elfelejtettem és összse zavartam a fogalmakat. Valóban az eszme bámulatra méltó! Leendő vejünk ugyan kezdetben sehogy sem akarta felfogni a terv előnyeit, Jetti azonban a helyes utra terelte őt. Most már valósággal lelkesedik az eszméért és tüzbe menne érte.

* * *

Szóló két izben szólalt fel ez anomália ellen hasztalanul. Nem ismételte volna felszólalását, ha az utóbbi napokban nem történtek volna olyan események, melyek sértik a Ház tekintélyét, Ugron Gábor ismert esete ez.

A függetlenségi párt hivatalos közlönye, mely a függetlenségi párt háromtagu bizottságának, Kossuth Ferenczneк, Just Gyulának és Komjáthy Bélának ellenőrzése alatt áll, három nap óta támadja Ugront azért, hogy a katonai kincstárral meg nem engedett módon zabszállitási üzletet kötött.

Ezáltal olyan szine van a dolognak, mintha ez a párt hivatalos akcziója volna.

Madarász József: A 48-as párt lapja.

Gróf *Károlyi* István: A Bánffy-párt. (Nagy zaj.)

Olay Lajos: A zabszállitó párt.

Polónyi Géza: Biztositó párt.

Rakovszky István: Nem kutatjuk, hogy biztositó, zabszállitó, vagy *Fortuna-párt-e* (Derültség.)

Az ügyet a kamarában Sándor Pál hozta szóba. Szóló felolvassa Sándor Pál interpellácziójának erre vonatkozó passzusait.

Csodálatos — ugymond — hogy ez a kamarai tag kérdezősködéseiben nem ment tovább és nem kérdezte meg a kamara elnökétől, hogy milyen volt az a bizonyos telefon. Benne ez az eljárás azt a gyanut ébreszti, hogy ez a felszólalás nem a közmorál érdekében, hanem csak azért történt, hogy egy köztiszteletben álló ellenzéki férfiut pellengére állitson. Ez nem felel meg a mi tekintélyünknek. Ez nem történt volna meg, ha Festh Lajos és bizottsága elvégzi a rabizott feladatot. A zöld könyv (a kompaszra mutat) tele van képviselők neveivel, ott van Münnich Aurél.

Münnich Aurél: Ott van és dolgozik, de ez nem inkompatibilitás, kikérem magamnak.

Rakovszky István: Már akár kikéri magának akár nem.

Münnich Aurél: Nekem egy utczai felfujt nem imponál.

Rakovszky István: Nekem egy szepesi felfujt nem imponál.

A napokban történt, hogy a tuloldal két kiváló tagja foglalt el jól dotált állásokat. Az egyik tagja a képviselőház elnökségének, a másik egy nagyon fiatal és nagyon törekvő és nagyon tehetséges tagja a Háznak. Ez a legszomorubb tisztelt Ház, hogy már fiatal és tehetséges képviselők is tánczolnak az aranyborju körül és feláldozzák függetlenségüket. (Nagy mozgás.)

A Ganz-féle gépgyárnál megürült egy igazgatói állás. Hallom, hogy Kornfeld előszobája tömve van képviselőkkel, a kik ezt az állást el akarják nyerni. Fogadást ajánl fel a tuloldalnak, hogy ezt az állást egy kormánypárti képviselő fogja elnyerni. (Derültség.) Ezek tarthatatlan állapotok. Itt az ideje, hogy Festh Lajos hivja már össze azt a bizottságot.

Elnök: Olay Lajos képviselő ur a házszabályok értelmében összeférhetetlenségi esetet óhajt bejelenteni.

Olay Lajos: Teljesen osztja Rakovszkynak az összeférhetetlenségről táplált nézeteit. Azt hiszi, hogy az inkompatibilitást üldözni kell nemcsak ezen az oldalon, de a tulsó oldalon is (Helyeslés). Rakovszky nem vonta le felszólalásában a konzekvenciát, nem vonta le, levonja ő. Bejelenti Ugron Gábor összeférhetetlenségi esetét.

Ugron Gábor fel akar ugrani helyéről, de aztán kezével legyint egyet és helyén marad.

Áttértek ezután a napirendre,

a kereskedelmi tárczára.

Ivánovics Döme kereskedelmünk fejlettségéről beszél. Közgazdasági tekintetben azonban nem állunk ily jól. A kisiparos tönkre megy, a gazda nem képes a terheket viselni. Ha nem segitünk, elpusztul az ország egy jelentékeny százaléka. A költségvetést elfogadja.

Major Ferencz elismerését fejezi ki Hegedüs iránt, aki a komoly munka embere és valóban segiteni akar a kisiparoson. A tőke ellen nem küzd ő, csak az ellen, hogy a tőke korlátlan faktora legyen a kereskedelem és iparüzésnek és pusztán az uzsorakamat fokozását czélozza. A magyar gyáripar mesterséges fejlesztése is árt a kisiparnak. Reflektál a miniszter szavaira és végül kijelenti, hogy pártállásánál fogva a költségvetést nem fogadhatja el.

Ót percz szünet.

Szünet után

Kovács Pál a vizi utak és hajózás fejlesztését sürgeti. Ez nagy fontosságu dolog. A külföld, pl. Belgium és Hollandia megmutatták, hogy a hajózási forgalom emeli vasuti forgalmat. Sürgeti a csatornák épitését.

Ezután *Komjáthy* Béla beszélt, majd utána *Gajári* Ödön állott föl, hogy bejelentse *Tallián* Béla kérelmére annak állitólagos inkompatibilitását a Budapesti bankegyesületnél viselt állása miatt.

Püspöki konferenczia.

Budapest. márcz. 3.

A herczegprimás budavári dalotájában, ma ujra egybegyültek az ország főpapjai, hogy az autonómia kérdésében tanácskozzanak. A legutóbbi nagy kongresszus tudvalevőleg egy 27-es bizottságot küldött ki, a mely elnökévé gróf *Szapáry* Gyulát választotta. Ezt a szükebb körü bizottságot bizták meg az autonómiai kongresszus alkalmával a további előterjesztések megtételével.

Gróf *Szapáry* Gyula elnök az autonómiai 27-es bizottság határozatának sietett megfelelni s átiratot intézett a bizottság nevében *Vaszary* Kolos bibornok herczegprimáshoz és a kormányhoz. Az átirokban a határozatnak megfelelőleg arra kéri *Szapáry* Gyula elnök a herczegprimást és a vallásügyi minisztert, hogy sziveskedjenek a 27-es bizottsággal mielőbb érintkezésbe lépni s a tárgyalás határnapját, valamint az érintkezés módját meghatározni. Az átirathoz mellékelve van a 27-es bizottság és kissebbség javaslata is és a kongresszus erre vonatkozó határozatának másolata. A herczegprimás az átirat átvétele után külön meghivókban értesitette az ország főpapjait, hogy ma a budavári primási palotában püspöki konferenczia lesz, a melyen ***kizárólag az autonómia ügyével*** fognak foglalkozni. A konferenczián részt vettek: *Császka* György kalocsai érsek, *Szabó* János szamosujvári gör. kath. püspök, *Vályi* János eperjesi gör. kath. püspök, *Bende* Imre nyitrai püspök, *Bubics* Zsigmond kassai, báró *Hornig* veszprémi püspök, *Desewffy* Sándor csanádi, *Steiner* Fülöp székesfehérvári, *Firczák* Gyula munkácsi gör. kath., *Szmrecsányi* Pál szepesi, *Rimélyi* Károly beszterczebányai, gróf *Majláth* erdélyi, *Helyei* pécsi és *Ivánkovics* János rozsnyói

---

Alig hogy a kedélyes szóváltás az öregek közt véget ért, sietve és izgatottan lépett be a szobába Jetti kisasszony, Dinkelmannak csodaszép fiatal leánya.

— Mama már hétre jár, most ütötte épen a felet — pergett piros ajkairól a szó — s a szinházi jegyek még mindig nincsenek itt! Csak nem felejkezett tán meg Tóni rólunk?

— Szent Isten! — jajgatott Dinkelmanné — még nem is vagyok felöltözve.

— Minek is? kérdé csodálkozva a ház ura.

— Ej ej, Bálintkám! Hát nem tudod, hogy tegnap arra kértük a főhadnagy urat, hogy mára jó helyet szerezzen számunkra a szinházban? Jettinek születésnapja van s ennek tiszteletére akartunk családostól szinházba menni.

Odakint csengettek. A szobaleány kisietett, de csalódott arczczal tért vissza.

— A főhadnagy szolgája volt itt s átadta ezeket az iratokat, a szinházi jegyek azonban nincsenek közöttük.

— Ugyan mi az ördög lehet ebben a csomagban — szólt az öreg ur csodálkozva, midőn az egyik tekercset átvette! — nini! Hisz ezek az én tervrajzaim s mellettük a Räder vizitkártyája. Ugyan Minna légy szives elolvasni, nem tudom, hova tettem a szemüvegem.

Dinkelmanné kezébe vette a névjegyet s olvasta ami rajta állt:

»Kedves barátom!

Az én drága apósom *in spe* valami uj találmányt tett s nekem jutott az a kellemes szerep, hogy e tervnek az én generális bácsimat megnyerjem.

Dinkelmann örvendező kézmozdulatot tett.

— A szolga valószinüleg eltévedt a csomaggal. No de annál jobb, mert legalább e sorokból alkalmam van meggyőződni arról, hogy Räder az én oldalamon van. Igazán szép tőle. Jetti leányom, a legnagyobb mértékben örvendek, hogy ilyen kitünő választást tettél a jövendő férjeddel. Minna menj, siess öltözködni.

— Ne még! Olvasd csak tovább!

— Hah! Mi ez? Jól látok-e vagy csak káprázat az egész? . . . »És mondj itéletet ebben a dologban, engem az egész tisztelt familia azzal kinoz« . . .

— Oh a képmutató! Csaló!

. . »a menyasszonyom kedvéért azért mégis hajlandó volnék legalább látszólag megkisérelni valamit « . . .

— Hallatlan! No ez mégis sok!

. . . »a vén kalmár valósággal meg van már bolondulva, már eddig egy villanyos papirvágó ollóba, egy explodáló kolbász gépbe tört bele a bicskája és« . . .

— Elég! Tudni sem akarok többé erről a vitéz urfiról. — Dühöngött gyér haját tépve az öreg ur.

— Szent Isten! Még a kolbász gépeket is felrobbantatja — jajgatott Dinkelmanné.

— A szemem elé ne kerüljön többé a hires!

— Az eljegyzésnek vége!

— Ugyan papa, ne légy olyan kegyetlen — kérleli szeliden a leány.

— Menj, haszontalan gyermek! Kitagadlak, ha neki segiteni mersz.

— A kigyó, melyet a keblemen melengettem. De, hogy is gondolna ilyet az ember! Panaszkodott a mama.

— Még a nevét se halljam ettől a naptól kezdve! . . .

Ujra csengetnek.

— Ahá, jön már a jó madár! Be ne ereszszétek! Nem vagyunk idehaza. Jetti, te itt maradsz mellettem, értetted?

A szerelmes leány azonban a szigoru parancs daczára is talált módot arra, hogy a szobából kiszökhessen és vőlegényének megsughassa a történteket. Egyuttal megvigasztalta őt, hogy reméli, miszerint az öregeket lassankint mégis csak kibékiti. Pár nap mulva értesiteni fogja őt — ugymond — ügyüknek állásáról.

Rendkivül rossz hangulatban és csüggedten hagyta oda Räder a Dinkelmann házat. Estéjét, melynek már előre örvendett, teljesen pocsékká tette, elrontotta a véletlen. Bosszus haragját odahaza öntötte ki szabadon. Behivta szolgáját s a konfuzió nagy mesterét lehordta ugy, a milyet nem kapott szegény, amióta a császár kenyerét ette.

püspökök, *Fehér* Ipoly panonhalmi főapát és *Virter* János váczi püspöki helynök.

Távolmaradtak: *Schlauch* Lőrincz bibornok, *Samassa* egri érsek, *Mihályi*, *Zalka*, *Pável*, *Hidassy*, *Meszlényi* és *Radu* Demeter püspökök. A főpapok a primási palotában lévő diszteremben gyülekeztek. Tiz óra után megjelent a diszteremben a herczegprimás, a kit a jelenvoltak lelkes éljenzéssel üdvözöltek. A herczegprimás rövid imát mondott, azután üdvözölte az egybegyülteket, a konferenciára Isten áldását kérve a tanácskozást megnyitottnak nyilvánitotta. Felolvasták a 27-es bizottság és a kissebbség javaslatát is, a melyekkel a püspöki konferenczia behatóan foglalkozik.

Délafrikai háboru.

—

Transzvál gazdasági jövője.

Budapest, márczius 3. Hogy a délafrikai piaczokon milyen nagy vlátozásokat idézett elő a háboru, azt feltüntetik *capetowni* főkonzulunk egy jelentésének következő adatai:

Transzvál arany- és szénbányáiban mintegy 11,092 fehér és 89,006 néget munkást alkalmaztak. A bányák elzárása következtében a fehér alkalmazottak kapnak ugyan bért, de csak felényit, de ezzel éppen, hogy tengetik az életüket és a pénz mind az é elmiszerkereskedőkhöz jut. A tengerparti városokban nagyon megszaporodott a lakosság. A Capetownban élő gazdag transzváli angolok a szállodákban és a háztulajdonosoknak nagy béreket fizetnek.

A Robinso S. A. banktársulat főnöke egy minapi beszédében azt a nézetét fejezte ki, hogy »a háboru következtében a bevándorlók özönleni fognak Transzválba és az országban az európaiak tőkéje és erélye roppant lendületet fog adni a kereskedelemnek és az iparnak.« A bevándorlók közt akadnak majd bizonyára megbizhatatlan elemek, amelyektől jó lesz óvakodni. De minél tovább tart a háboru, annál kevesebb kilátás van arra, hogy az üzlet gyorsan induljon meg, sőt a felhalmozott készletek lefogják nyomni az árakat. A csapatok élelmiszereit és ruhanemüit jobbára Angliából importálják. Vasszerkezetekre, géprészekre nagy szükséglet lesz, mert

---

A kárvallott embert nem kiméltek meg a guny nyilai sem Midőn másnap a tiszti étkezőben megjelent, a Ferencz jószivüségéből szinházi jegyekkel meglepett bajtársai s a jelenlevő többi tisztek kitörő ovácziával fogadták. Ünnepi beszédekben élték őt, gratuláltak neki, hogy olyan jó kedvü adakozó lett és egyuttal kifejezték abbeli reményüket, hogy a jövőben is minél gyakrabban fogja tiszttársait hasonló figyelmes meglepetésben részesiteni.

Két hétig volt zárva a Dinkelmann-ház kapuja a főhadnagy ur előtt. Csak a szerelmes leány könnyeinek, a ki hüségesen kitartott vőlegénye mellett és a segitségül hivott generális nagybácsi fáradozásának sikerült az összeszörödülést elsimitani s a felek közt a békét helyreállitani.

Dinkelmann azonban ettől az időtől fogva felhagyott a tüzérség reformálására vonatkozó nagyszerü terveivel és más téren érvényesitette feltaláiói talentumát. Hogy a béke és harmónia teljes legyen, Ferencz is kibékült végre a házmesternővel, enyhitő körülményül tudva be neki azt, hogy a tisztes matrónának kitünő gyomorerősitő szesznémüi vannak s hogy a megálmodott végzetes számok, melyek neki a kiállott kellemetlenségeken kivül még egy hatosába is került, egytől-egyig kijöttek. ámbár nem a bécsi lutrin, hanem a lembergin.

———

sok szétrombolt hidat, mozdonyt stb. kell majd pótolni. (*K. M.*)

Az angol alsóházból.

London, márczius. 2. Az alsóház a tengerészeti költségvetésnek a fizetésekről szóló tételét megszavazta.

A gyarmatügyi pótköltségvetés tárgyalásánál Lloyd George az előirányzat leszállitását inditványozza a végre, hogy figyelmeztesse a házat arra a rövid tartalomban közölt táviratra a melyet Steyn elnök szeptember 28-án Milner kormányzóhoz intézett. A Milner közléséből ismert kivonat hiányos volt és nem közölte a távirat lényeges tartalmát, hanem kihagyott egyes pontokat, a melyek Steyn elnöknek a tárgyalásokon tett szolgálatairól szóltak, a melyeket a kormánynyal közölni kellett volna s a melyek nagy befolyást gyakoroltak volna az egész helyzetre.

Chamberlain azt válaszolja, hogy Steyn Krügerrel bizonyos terveket állapitott meg Fokföld és Natal megtámadására. Azt kivánják tőlünk — mondja a miniszter — hogy jóhiszemünek tartsuk őt, már pedig hogy mennyi értéket tulajdonithatunk igéreteinek, kitünik abból, hogy a hadüzenet előtt néhány nappal Steyn ünnepiesen megigérte az angol kormánynak, hogy a két köztársaság semmi szám alatt sem fog támadólag fellépni, néhány nappal azután pedig a szabadállam csapatai Transzvál csapatai oldalán a natali britt terület elfoglalására indultak.

Lloyd inditványát 89 szavazattal 36 ellenében elvetették.

A ház azután 96 szavazattal 22 ellenében elfogadta a conto-hitelre vonatkozó bizottsági jelentést.

A tárgyalás során Lawson Wilfrid szóba hozta azokat a rendzavarásokat, a melyek este egy gyülésen, a melyet Exterhallban a béke érdekében tartottak, előfordultak. A szónok panaszkodott a rendőrség ellen, a mely nem tudja föntartani a rendet.

Ridley belügyminiszter sajnálja, hogy Lawson és elvtársai azon a gyülésen olyan szomoru tapasztalatokat szereztek és megigérte, hogy vizsgálatot indit ebben az ügyben.

London, márcz. 2. A Reuter-ügynökség jelenti Osfonteinből Paardeberg mellett mai kelettel: A búroknak egy hadállásuk van körülbelül 4 mértföldnyire arczvonalunktól. Jobbszárnyuk a folyóra támaszkodik, balszárnyuk egy dombra. Számukat 5—6000 emberre becsülik.

Hirek a harcztérről,

London, márcz. 3. A hadügyminiszterium a következő táviratot kapta Roberts lordtól Osfonteinből tegnapi kelettel: Éppen most tértem haza Kimberleyből, ahol hamarosan rövid látogatást tettem. Az ottani lakosság körében uralkodó lelkesedés nagy örömet szerzett nekem. A mi betegeinket és sebesültjeinket illeti, az összes középületeket kórházzakká alakitották át és minden lehetőt elkövettek az ápoltak kényelmére. Nagyon jó hatást tett rám, hogy a sebesült búrok és angolok milyen barátságosan beszélgetnek egymással a háboruban szerzett tapasztalataikról. Örömmel láttam, hogyan osztoztak katonáink Modder Riverbe való elindulásuk előtt a fogoly búrokkal kétszersültjökön. A szegény fiuk egyike-másika félhalott volt az éhségtől, mikor a táborban rájuk találtak.

London, márcz. 3. A Standard jelenti Osfonteinből tegnapelőtti kelettel: Dél felé hat értföldnyire kis csata folyt, a melyben Rimington ezredes alól kilőtték a lovat. Osfonteintől északra és keletre a hirszerzők jelentése szerint kis búr csapatok pusztáznak.

London, márcz. 3. A hadügyminiszterium Buller tábornoktól a következő, márczius 2-án 6 óra 30 perczkor Ladysmithben föladott táviratot kapta: Ugy találom, hogy a burok veresége teljesebb, semmint hinni mertem. Az egész kerületet teljesen elhagyták, csak a Van-Reenen-szoros magaslatán látszik néhány bur szekér, máskülönben nyomokat sem látni. Utolsó vonatuk tegnap délben 1 órakor hagyta el Moederspruiu-állomást, mire a hidat levegőbe röpitették. Szekereiket már hat nappal ezelőtt telerakták és azután megindultak Ladysmithtől észak felé, ugy, hogy lehetetlen volt utjokat elvágni. Ott hagytak azonban nagymennyiségü lövőszert, takarmányt, tábori szereket és másféle málhát, de az ágyukat kettő kivételével magukkal vitték.

Colenso, febr. 28. Az angolok a rendkivül makacsul védett Pieterhill elfoglalása után száznál több embert fogtak el, akik között sok volt a németalföldi. A foglyok nem akarták elhinni, Cronje kápitulácziójának a hirét. A futóárkokban még három órával az angolok támadása előtt is bur asszonyok voltak. Két asszonyt még ott találtak a futóárkokban, az egyiket halva, a másikat lőtt sebbel a mellén, a melyben ma bele is halt.

Brüsszel, márczius 3. Krüger elnök egy hirlapiró előtt kijelentette, hogy a burok utolsó leheletükig folytatni fogják szabadságharczukat, élnek vagy halnak de nem adják meg magukat és semmiféle intervencziót se fogadnak el, a mely teljes szabadságuk rovására menne.

London, márcz. 3. A Reuter-ügynökség távirja, hogy *Krüger* elnök *Steynhoz* utazott Pretóriába és hogy valószinüleg a békéről tanácskoznak.

A vizvezeték.

Már öt éve élvezi Nagyvárad város közönsége a vizvezeték előnyeit. Az első öt évben az épitő Walser czég kezelte felelősség mellett a vizvezetéket.

A folyó évi január elseje óta házi kezelésbe vette a város a vizmüvet.

A kezelő személyzet közül a főgépész és a szerelő bevétettek a nyugdijas városi tisztviselők közé. A vizmü üzemének felügyeletével pedig a városi főmérnököt és mérnököt bizták meg s ezen müködésükért a főmérnök részére évi 600 korona, a városi mérnök részére pedig évi 400 korona tiszteletdij állapittatott meg.

Ezen alapon szervezte a város a vizvezeték végleges házi kezelését.

A miniszter azonban egész más véleményen van s tegnap érkezett leiratában alapjától kezdve megváltoztatta a törvényhatóság elhatározását.

A házi kezelést a fent jelzett alapon ideiglenesen, 1902 év végeig hagyja csak jóvá s utasitja a várost, hogy addig a szerzett tapasztalatok alapján a végleges kezelési módot állapitsák meg.

Ehhez képest természetesen nem hagyja jóvá a főgépésznek és szerelőnek a végleges alkalmazását és a nyugdijjogosultak közé leendő bevonását.

A miniszter más utat is mutat, hogy miként óhajtaná a vizvezeték házi kezelését végleges iteni.

Felhivja a törvényhatóságot, hogy az ideiglenes kezelési idő alatt tanulmányozzák, vajjon nem lenne-e czélszerübb a vizvezeték kezelését elkülönitve, mint gazdasági üzemet folytatni és pedig felelősség mellett külön személyzettel, egy gépész-mérnök igazgatása alatt.

Aggályosnak találja ugyanis a miniszter, hogy a vizmüvet egy városi mérnöki hivatal kezelje, a hol megoszlik a felelősség. Azt látja továbbá a miniszter az iratokból, miszerint a városi főmérnök és mérnök nem képesitett gépész-mérnökök s igy minden irányban önállóan nem képesek vezetni egy oly nagy müvet, mint a vizvezeték, a mely kiváló fontosságánál fogva is a legnagyobb szakértelmet igényli.

A miniszter figyelme kiterjed arra is, hogy a vizmü okszerü kezelés mellett czélszerüen fejlesztessék. Főleg ezért óhajtja, hogy teljesen szakemberek, szóval egy gépészmérnök felügyelete és vezetése által biztosittassék a vizmü jövője, fejlesztése.

Elösmerjük, hogy a városi főmérnöknek eddig is kiváló gondoskodását képezte Nagyvárad városának félmillió forintnál nagyobb áldozatába került vizmüve, azonban éppen abból a nagy becsülésből kifolyólag, a melylyel féltve őrizzük áldásosnak bizonyult vizmüvünket, csak helyeselni tudjuk, ha az minél nagyobb felügyelet és szakszerü őrködés alatt fog állani.

A közgyülés határozatát *Szokoly* Tamás törvényhatósági tag felebbezte meg. Ha a felebbezés nyujtott alkalmat arra, hogy a miniszter ne hagyja jóvá a város által elfogadott végleges házi kezelést, nagyon helyén való volt a felebbezés.

Sérelem a miniszter leirata folytán alig érhet valakit, mert a város a megállapitandó uj keretben is bizonyára talál módot arra, hogy a fontosabb teendőket végző alkalmazottak nyugdijigényhez jussanak.

A villamos vasut pótszerződése.

A Nagyváradon épitendő villamos vasut szerződésére vonatkozólag a kereskedelmi miniszter leiratában azon óhaját fejezte ki, hogy az egyöntetü üzem végett kivánatos, miszerint a gőzmozdonyu vasut jelenlegi, gőzüzemre berendezett vonalai is villamos üzemre alakittassanak át. A vonalak egy része (Templomtér és velenczei vasutállomás között) ugy is beleesnek a villamos vasut üzemkörébe s ezeket okvetlen villamos üzemüre kell átépiteni.

Ez a dolog annyiban ütközött nehézségekbe, amennyiben a jelenlegi vonalakra Nagyvárad városának már szerzett jogai vannak. A gőzmozdonyu vasut vonalai ugyanis az 1880. évi szerződés szerint 1891-ben a város tulajdonába megy át. Az épitendő villamos vasut pedig csak az üzembe vételtől számitott 60 év mulva jut a város tulajdonába.

Ezt a dolgot kellett tisztázni, hogy a város érdekei megóvassanak.

Akként akarják a kérdést megoldani, hogy a város részére a vasut jövedelméből megfelelő részesedést biztosit a vasut-társaság.

Az erre vonatkozó pótszerződés már elkészült s holnap, hétfőn delután tárgyalja az együttes gazdasági, jog- és pénzügyi szakbizottság.

A törvényhatósági tagok és a közönség tájékoztatása czéljából itt közöljük a pótszerződés-tervezetet egész szövegében:

Pótszerződés.

Mely egyrészről »Nagyvárad törvényhatósági joggal felruházott város közönsége« (jelen szerződésben röviditve: a »város«) másrészről a »Nagyváradi gőzmozdonyu közuti vaspálya részvénytársaság« czég (jelen szerződésben röviditve: »a vállalkozó«) között következőkben megkötttetett:

1. §.

A város és a vállakozó a köztük 1900 évi febr' hó 8-án megkötött szerződést (jelen szerződésben röviditve: »a főszerződés«) ezennel kiterjesztetik a köztük 1880 julius 9 én és 1881 deczember hó 9-én megkötött és a m. kir. belügyminisztérium által 33.082—80., illetve 14.906—81 sz. alatt jóváhagyott szerződés, illetve pótszerződés tárgyára, tehát az ezen szerződések alapján megépitett és 1882. augusztus 28-án üzembe helyezett gőzmozdonyu közuti vasutra, illetve az ezen szerződésekben megállapitott s a gőzmozdonyu közuti vasut czéljaira megépitett vasuti vonalakra.

A főszerződésnek eme kiterjesztése mindazonáltal azzal az eltéréssel történik, hogy a vállalkozó ezen a vonalokon a gőzüzemet egyelőre továbbra is fenntartja, illetve a villamos üzemre a tehervontatásnál a főszerződés 3. §-ának hatályba lépése napjától számitott 5 év alatt lesz köteles áttérni, feltéve, hogy sikerülend neki a teherforgalomnak villamos mozdonyokkal való lebonyolitására nézve a váradvelenczei állomást, illetőleg a Máv.-tal megállapodásra jutni és továbbá azzal az eltéréssel, hogy a főszerződés 4. §-ában és 34. §-a 4. bekezdésében foglalt azon határozmány, hogy a teherforgalom a városi hatóság felhivására éjjeli időre, illetve az éjjeli 9 óra és jeggel 7 óra közti időtartamra korlátozható, a gőzmozdonyu és illetve később villamos teherforgalomra szolgáló vonalakra nem terjed ki.

2. §.

Ehhez képest ezentul a szerződő feleknek egymáshoz való viszonyát ugy a meglevő gőzmozdonyu közuti vasutat, mint eme vasutnak villamos üzemre való átépitését, illetőleg a főszerződés a jelen pótszerződésben foglalt ettérésekkel fogja szabályozni, mihez képest a főszerződésnek határozmányai általában, tehát annak időtartama, a nyereség részesedés, a háramlás és ennek módozatai is a most gőzmozdonyu és majdan villamos üzemre átalakitandó teherpályára már most kiterjesztetnek.

A jövedelem részesedés tekintetében a felek külön is megjegyzik, hogy amennyiben a vállalkozó a Püspök- és Félix-fürdőbe eddig próbaképen közvetlen vonatokkal fentartott nyári forgalmat ezentul is fentarthatná, a város az ezen forgalomból a városi villamos vasut vonalaira eső nyereményben is részesedni fog.

3. §.

A jelen pótszerződésnek mindkét félre nézve jogérvényessé válása esetén a szerződő felek közt 1880. julius 9-én és 1881. deczember 9-én megkötött szerződés és pótszerződés hatályukat veszitik és helyükbe a jelen pótszerződésben foglalt eltérésekkel, a főszerződés határozmányai lépnek, mihez képest a város a gőzmozdonyu közuti vasut meglevő vonalaira a területhasználati engedélyt a főszerződéssel és annak határozmányai szerint adja meg a vállalkozónak.

Addig azonban, mig a vállalkozó a gőzüzemet fenntartja, a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur által a gőzüzemre való tekintettel megállapitott hatósági határozatok maradnak irányadók; a teherforgalomnak villamos üzemmel való lebonyolitására nézve pedig a nevezett miniszter ur által megállapitandó üzemhatározmányok lesznek mérvadók.

4. §.

Az előző megállapodások folytán a főszerződés 1. §-ának 9. bekezdésében megállapitott péage és erre vonatkozólag a főszerződésnek minden határozmánya hatályát veszti és ugy tekintendő, mintha az a főszerződésben elő sem fordulna.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

A muzeum az egész téli idő alatt zárva.

Márcz. 4. Ugyvédi kamara közgyülése.
Márcz. 7. Kath. Kör vál. ülése.
Márczius 8. Bihoreána közgyülése.
Márczius 11. A Szigligeti-Társaság közgyülése.
Márcz. 11. Matiné a főgymnásiumban.
Márcz. 11. Nagyváradi Takarékpénztár közgyülése.

---

* **A választók összeirása.** Nagyvárad város központi választmánya tegnap délután ülésezett a városházán. Dr. *Bulyovszky* József elnökön kivül Némethy Károly, dr. Hoványi Gyula, Hlatky Endre, Reismann Mór és Istvánffy István jegyző voltak jelen. A tagságról leköszönt dr. *Márkus* László, helyett dr. *Rilók* Gézát választották be a központi választmány tagjául. — Felolvasták a belügyminiszter ismeretes leiratát, a melyben a választók pontos összeirását rendeli el. A választók összeirására a következő küldöttségeket választották meg: *Olasziban*: *Hlatky* Endre, elnök, dr. *Radó* Ignácz és dr. *Riloók* Géza tagok; — *Ujváros-Külvároson*: *Mezey* Mihály elnök, *Szokoly* Tamás és dr. *Hoványi* Gyula tagok; — *Velencze-Váralja-Csillagvároson*: *Rádl* Ödön elnök, *Reismann* Mór és *Domokos* Károly tagok. — A választók névjegyzékét április 10-ig kell összeállitani s 15-én lesz a tárgyalás felette.

* **A kir. tábla épületének kibővitése.** A kir. tábla épületének kibővitése ma már annyira szükséget képez, hogy az épités megkezdésétől legfeljebb csak hetek választanak el. Az őszre a szárnyépületnek készen kell lenni. Nagyvárad város tanácsa, közgyülési határozat alapján kiirta az épitésre a pályázatot, 162,000 korona épitési összeggel. Tegnap délelőtt bontották fel a beérkezett pályázatokat. Ezek a következők: a 162,000 korona összegből *Köblös* Ferencz 2%-ot, ifj. *Rimanóczy* Kálmán 2·8%-ot, *Sztarill* Ferencz 2·7%-ot, *Incze* Lajos 2.1%-ot, Guttmann és Rendes társvállalkozók pedig 3%-ot engednek. Ezek szerint Guttmann és Rendes ajánlata a legelőnyösebb; az egész összegből 4860 koronát engednek el.

* **Matiné a főgymnásiumban.** A prem főgymnásium ifjuságának »Eötvös önképzőköre« saját könyvtára javára f. hó 11-én a főgymnásium disztermében élvezetes zenei, szavalati és tudományos matinét rendez. A matinén ujra befogják mutatni a drót nélküli telegrafálást, a mely a mult matinén oly nagy vonzerőt gyakorolt a közönségre. Az élvezetes matiné a következő:

1. Nyitány »Don Juan«-ból. Előadja a főgymn. zeneegyesület.
2. Az elektromos hullámok. Irta és kisérletileg bemutatja Fehér Adolf VIII. o. t.
3. Mozart XIX. Quartett. Előadják: I. hegedün Frankó Sándor IV. o. t. II. heg. Fehér Adolf VIII. o. t., III. heg. Váli Péter VIII. o. t. Cellon Waldmann Géza VIII. o. t.
4. A rab asszony. Kiss Józseftől. Szavalja Váradi István VI. o. t.
5. Ballade et Polonaise. Vieuxtemps-től. Hegedü solo, előadja Voit Ervin VIII. o. t., zongorán kiséri Waldmann G. VIII. o. t.
6. Eredeti költemények. Irta Allipuander Ödön VIII. o. t felolvassa Baly László VIII. o. t.
7. a) Tavaszi dal Dürner Gyulától,
b) Fenn a bérczek . . . Olasz népdal. Előadja a főgym. vegyes énekkara.

A matiné kezdete d. e. fél 11 órakor. Belépti dij 1 korona. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak.

* **Névváltoztatás.** Weisz Ilona nagyváradi lakos vezetéknevének »Gerő«-re változtatását a belügyminiszter megengedte.

* **Kiss József és Perényi Margit Nagyváradon.** *Kiss* József a hirneves fővárosi költő, kinek költeményei kedvelt szalon-szavalati tárgyak, a tegnap esti gyorsvonattal Nagyváradra érkezett, hogy felolvasson a kereskedő ifjak által rendezett estélyen. Előtte érkezett meg a délutáni budapesti vonattal *Perényi* Margit a debreczeni szinház bájos soubrett primadonnája, a ki Nagyváradon is a mult szezonban való szereplése alatt kedvencze volt a közönségnek. Az irigy sors azonban elszakitotta tőlünk. Az a bizonyos primadonna válság, a mely olyan lázba hozta a sziveket, meg némelyek kedélyeit, hogy szinte komolyabb bajtól is lehet vala tartani, ha a kisasszony itt nem hagyja a felizgatott kedélyeket, meg a fájó sziveket. Hagyjuk ezt. . . . . Egy primadonna válság csak addig érdekes mig tart. A mikor azonban bucsut vett a nagyváradi közönségtől »A baba« bájos babája, a szinház felső emeleti 7. sz. páholyából, a lapokban közé tett nyilatkozatában megigérte, hogy a kedves nagyváradi közönségét megfogja látogatni még. Ez az est éppen kapóra jött, hogy beváltsa igéretét.

* A **III. oszt. alkapitány választása.** A nagyváradi rendőrségnél rendszeresitett III. oszt. alkapitányi állást a márczius hó 8-án tartandó közgyülésben tölti be választás utján a törvényhatóság. Pályázó lesz elég. A már emlitett pályázókon kivül még *Kalmár* József városi fogalmazó az iparügyosztály vezetője is pályázik.

* **Ausztria-Magyarország és a háboru.** Egy bécsi lap tegnapi számában fölveti azt a kérdést, hogy megőrizte-e Monarchiánk semlegességét a dél-afrikai háboruban, s a következőket mondja. Beszélnek arról, hogy a brünni katonai raktárból kétezer darab nyerget szállitottak Angliának. Ez a dolog ugy áll, hogy egy szállitó czég azt az ajánlatot tette a hadügyi kormányzatnak, hogy a régi nyergeket kicseréli ujakra. Hogy az a czég aztán mit müvelt a nyergekkel, azt a hadügyi kormányzat nem kereste, nincs is semmi köze hozzá. Azt is mondják, hogy a bécsujhelyi tölténygyár ötezer darab töltényt szállitott Angliának. Ez is igaz, csakhogy töltényeket egy angol magánczég rendelte meg Maxim fegyverek belövésére. De mit is csinált volna *Roberts* marsall ötezer töltéssel, még pedig olyanokkal, amelyek nem illenek bele a puskáiba. A magyarországi lószállitásra vonatkozóan azt jegyzi meg a nevezett czikk hogy Olaszországból és Spanyolországból temérdek öszvért szállitottak Anglián k, anélkül, hogy valakinek eszébe jutott volna ebben a semlegesség megsértését látni.

* **Felolvasás Várad-Velenczén.** A nagyvárad-velenczei »Népkör« *folyó hó 10-én* (szombaton) tartja ez évi czyklusának utolsó felolvasó estélyét. A buzgó rendezőség mindent elkövet, hogy sikerült és kellemes estélyt szerezzen hálás közönségének. Ez alkalommal dr. *Kassay* Kálmán megyei központi járásorvos fog felolvasást tartani a hypnosisról. A felolvasáson kivül zeneszám, szavalat és egyéb érdekes pontok fogják betölteni az estély müsorát.

* **Faápolási tanfolyam Nagyváradon.** Az állami utak mellett ültetett fák gondozása, ápolása az állami utmesterek kötelességei közzé tartozik, azonban igen sok utmester nem teljesitheti ez irányban kellő feladatát, mert nem ért a fák ápolásához. Ez vezette a földmivelésügyi minisztert arra, hogy faültetési és faápolási tanfolyamokat rendeztessen. Biharmegyére kiterjedőleg Nagyváradon lesz a tavaszon ilyen 3 napos tanfolyam, amelynek határidejét a biharmegyei és államépitészeti hivatal főnöke állapitja meg.

* **Véres összeütközés a csendőrséggel!** Nagy izgatottságot keltett *Lovrinban* egy ellenszegülési eset, mely a csendőrség és *Adám* Miklós lovrini lakos között történt és az utóbbinak halálával végződött. Az esetről az alábbi részleteket közölhetjük: A napokban ismeretlen gonosztevők éjnek idején betörtek *Vulpin* Katalin lovrini özvegyasszony házába s annak kamráját és padlását kiüritették. Az esetről másnap értesitették a perjámosi csendőrséget, a honnan *Rácz* István őrsvezető egy csendőrrel kiment s a tettesek után nyomozni kezdett. Hosszas puhatolás után sikerült az egyik tettest Lazarov Vitályos szerb parasztember személyében kideriteni, a kinél az ellopott tárgyak egy részét meg is találták. A csendőrség ennek alapján letartóztatta és megbilincselve kisérte a községházához. Utközben találkoztak Ádám Miklós lovrini lakossal, a ki a csendőröket Lazarov bekisérése miatt inzultálta. A csendőrök félre akarták taszitani az utból Ádámot, de ez ekkor bottal ráütött az egyik csendőrre és megkapta annak fegyverét, hogy azt elvegye. Erre Rácz őrsvezető a fegyverre tüzött szuronnyal *keresztül döfte* Ádámot, mire az hörögve terült el a földön s rövid kinlódás után *meghalt*. Az eset vizsgálatára *Takács* Sándor százados hadbiró és *Kricsfalusy* Jenő hadnagy mentek ki Szegedről Lovrinba, ugyszintén a törvényszéki vizsgálóbiró is megérkezett s tegnap tartották meg a hivatalos bonczolást is. Adám több apró gyermeket hagyott maga után.

* **Jókor már.** *Wagnerné* sz. *Schmitzer* Mária még az *1892-ik év* második felében eltávozott budapesti lakásáról és azóta nyoma veszett. A m. kir. belügyminiszter most a Budapesti hadtestparancsnokság fölhivására sürgős leiratot küldött az ország összes törvényhatóságaihoz Wagnerné sz. Schmitzer Mária kipuhatolása iránt, mivel az eltünt tartozik a kincstárnak *1211 koronával*.

* **Az elaggott iparosoknak** Az egyesült László és Hunyady gőzmalom-részvénytársaság szives volt 100 koronát az elaggott iparosok alapjának ajándékozni. Az ipartestület jótékonysági bizottsága nevében fogadja hálás köszönetünket. *Bertsey* György elnök.

* **Szerencsétlenség az olaj malomban.** A *bihar-diószegi* olajgyárban — mint ottani levelezőnk jelenti borzasztó szerencsétlenség történt. *Unglu* Kata odavaló illetőségü leány napraforgó magot vitt a malomba őrőltetni s a gép mellett oly vigyázatlanul járt-kelt, hogy a gép kerekei elkapták ruháit s két lábát térden felől elszakitották. A szerencsétlen leány néhány óra mulva elvérzés következtében elhunyt. Az elhunyt bonczolása tegnap d. u. 2 órakor volt. A rendőri vizsgálat folyik, hogy kideritse, hogy kit terhel e végzetes szerencsétlenségben a felelősség.

* **Eltünt kisleány** A cséffai járás főszolgabirája jelenti, hogy *Szécsi* Zsuzsánna f.-gyarmati születésü 14 éves kisleány, aki legutóbb *Izsák* Mór vizesgyáni szatócsnál volt szolgálatban, még január hó 4-én eltünt onnan és azóta nyomaveszett. Országos körözése elrendeltetett.

* **Lloyd kávéházban** ma este a 37. gy. ezred zenekara e téli szezonban utoljára játszik. A zenekarnak ez estére szenzációs hangverseny müsora lesz.

* **Vége jó, minden jó.** A budapesti poliklikai egyesületének Nagy Jótékonysági Sorsjátéka rövid napok mulva végére jár. E hó 6-án tartatik meg az utolsó huzása, melyhez a résztvevő közönséget a legélénkebb érdeklődés lánczolja. Hisz bizonyos tekintetben ezen huzás adja meg a közönségre nézve kiváló előnyös játéktervnek csattanó hatását, mivel ennél jóval több és sokkal nagyobb nyeremények jutnak kisorsolásra mint az előző huzásokban együttesen. E huzás tehát, melynél nem csupán a 100.000 koronás főnyeremény, hanem rendkivül nagyszámu 5000 korona értékig emelkedő nyeremények kerülnek sorsolás alá, résztvevőinek a nyereményeknek oly kedvező esélyeit nyujtja, minőket sorsjáték eddigelé felmutatni nem tudott. A közönség legszélesebb rétegeiben eme napokon, melyek bennünket az utolsó huzás eseményétől elválasztanak, oly érdeklődés mutatkozik, hogy a kiselárusitó helyeken sorsjegyek (egyenkint egy koronáért) immár csak igen csekély készletben vannak. A ki tehát viszonylagos csekély összeg mellett a huzáson való részvételt magának biztositani óhajtja, jól cselekszik ha szándékát mielőbb végrehajtja.

* **Elveszett pénztárcza.** Tegnap délben az apácza-utczai Hranyiczky-háztól az uri-utczai Szász házig elveszett egy pénztárcza. A becsületes megtaláló illő jutalomban részesül szerkesztőségünkben.

EGYESÜLETEK.

A jogász-egylet ülése.

A nagyváradi jogász-egylet tegnap délután a törvényszéki palota teljes ülési tanácstermében rendkivül érdekes ülést tartott.

A gyülés egyedüli tárgya *Gedeon* László táblabiró felolvasása volt, ki az esküdtbiróságokhoz intézendő kérdésekről olvasott fel.

Az ülésen jelen voltak:

Dr. Barry József, Baróthy Pál, Ember Géza, Gedeon László, Geleta Géza, dr. Grósz Albert, Gyenge Béla, Hlatky Endre, Hermann Aladár, Kepes Miklós, Korn Alajos, Kurovszky Ferencz, Karakas Albert, dr. Magyary Géza, dr. Móré Pál, Mihelffy Adolf, Nagy Lajos, Némethy Ferencz, Puskás Béla, Rádl Ödön, Róz József, dr. Tassy Pál, Tóth Imre, Tátray Kálmán. Urbán Adolf, dr. Vallner Ödön, dr. Várady Zsigmond, Zigre Miklós, Nagg Ferencz.

Gedeon László táblabiró közel két órán keresztül olvasott fel, általános figyelem közt.

Beszélt az esküdtekhez felteendő kérdésekről s annak minden oldalát megvilágitotta.

A szép s kiváló felolvasást a jelen voltak lelkesen megéljenezték.

A felolvasás után még többen szólottak a tárgyhoz.

A gyülés fél 8 óra után ért véget.

IRODALOM.

Fehér könyv. A Bródy Sándor által irt, szerkesztett és kiadatott »Fehér könyv.« harmadik márcziusi száma tegnap jelent meg a szokott változatos tartalommal. A könyv tartalma:

Kossuth utolsó napjai.
Beszélgetés Ferenczi Idával.
Erzsébet boldog lesz.
Jászai Mari.
Schratt.
A csunya leány.

A sphinx. Herczegh Ferencz mint szónok. Egy rossz asszony természetrajza. Levelek. Az én boltom. Felöleli az egész hónap történetének anyagát és ezenkivül még igen érdekes tágyakról ir, melyekben azonban Bródy sohsem lesz egyoldaluvá. Irói sajátsága a termékenység, mely egy jóval nagyobb revue-nek is bő anyagot tudna szolgáltatni.

„Szent József tisztelete.“ Éppen most jelent meg *Buzárovits* Gusztávnál Esztergomban Dosenbach J. fenti czimü imakönyvének második kiadása. Átdolgozta dr. *Haiczl* Kálmán. — Szent József ugyis mint az Ur Jézus nevelőatyja, ugyis mint az egész kath. egyház védszentje, s a keresztény házasoknak, a szülőknek, s a boldog kimulásnak pártfogója, többszörösen megérdemli, hogy a kath. hivek kiválóképen tiszteljék és magukat oltalma alá helyezzék. Sz. József »az isteni jóság vezető csatornája, sz. József az, a kinek hatalmában van az isteni irgalom karja« ugymond sz. Bernardin. *Ite ad Josep !* Menjetek Józsefhez! Valamint ő Jézus nevelőatyja volt mindnyájunk számára, ugy most is oltalmazónk minden sze-

génységünk- és betegségünkben, szorongattatásainkban és bármily szükségben, kiváltkép pedig halálunk óráján. — Dosenbach könyve szent József tiszteletének emelését czélozza, e végből márczius hónapra 31 rövid elmélkedést, továbbá a szentek összes ünnepeire szolgáló ájtatossági gyakorlatokat és mindennemü baj és szükségben elmondható imákat tartalmaz, nem hagyván figyelmen kivül azon imameghallgatásokat sem, melyek sz. József közbenjárására történtek. Sz. József tisztelőinek becses figyelmébe ajánljuk. A mü 226 oldalra terjed s ára diszes vászonkötésben 1 korona 20 fillér. Kapható *Buzárovits* Gusztávnál Esztergomban, valamint minden könyvkereskedésben.

Igazságszolgáltatás.

—

Áthelyezés. Az igazságügyminiszter *Turcsányi* Ferencz nagykikindai törvényszéki aljegyzőt a belényesi járásbirósághoz helyezte át.

Az el-lokalizált költemény. Laczkó Andornak a Budapesti Napló-ban egy verses tárczája jelent meg, melyet utóbb az *Esztergom és Vidéke* czimü hetilap is kiadott — csakhogy némiképp átdolgozva. A vidéki lap egy-két strófát odavaló helyi viszonyokra lokalizált, a szerző neve helyett pedig álnevet irt a tárcza alá. Laczkó Andor erre szerzői jog bitorlása czimén pört inditott dr. Szekop Gyula, a lap kiadója ellen és a törvényszék dr. Szekopot el is itélte a szerzői jog bitorlásáért *ötven korona* pénzbüntetésre, behajthatatlanság esetén *ötnapi fogházra.* Elmarasztalta továbbá a kiadót *ötven korona kártérités* és a perköltségek megfizetésében is. Az itéletnek dr. *Kéry* Miklós biró referádája alapján készült megokolása a többi közt azt mondja, hogy a kiadó nem hivatkozhatik a szerkesztő felelősségére, mert azt csak a büntető felelősség terheli a lap tartalmáért. A kiadó különben is némi körültekintéssel megállapithatta volna, hogy a verses tárcza a lap szerkesztőségéből ki nem kerülhetett s igy őt mindenesetre gondatlanság terheli. A büntetés kimérésénél pedig figyelembe kellett venni, hogy *hazai viszonyaink a szerzői jog hathatós védelmét és megsértésének energikus megtorlását szükségessé teszik.*

A nagyváradi kir. tábla elintézett ügyei.

Előadó: *Dr. Járossy Károly.*

3758 Fülöp Péterné — Fülöp Péter — megváltoztatva.

3811 Szigetközi János — Florucza Vaszalie — rendelet.

3820 Albertó és Carp — Gayer Eerencz — visszautasitva.

Előadó: *Lehoczky Lajos.*

2375 Özv. Kaminszky Vilmosné — Lukács László — h. hagyva.

2419 Sandró Gábor — Florej Mihály — h. hagyva.

2664 Biró Zsuzsánna — Tolnai András — feloldva.

2671 Perva Juon — Faur Juon — helyben hagyva.

2672 Luntra Anna — Bálintfi Pálné — helyben hagyva.

3809 Marosán Tógyer — Marosán Mariska — visszautasitva.

Előadó: *Poynár Dénes.*

5154 Nagy Márton szánd. emberölés — megváltoztatva.

5176 Tyifor Tógyer testisértés — megváltoztatva.

5177 Jenei István lopás — helyben hagyva.

5212 Schvarcz Ignácz rágalmazás — helyben hagyva.

5258 Leszó Vaszali rablás — helyben hagyva.

5265 Rácz Anna testisértés — h. hagyva.

5272 Mujeres Tógyer becsületsértés — visszautasitva.

5314 Juhász Katalin becsületsértés — visszautasitva.

5415 Balog Lajos lopás — helyben hagyva.

401 Varga Antal szándékos emberölés — megváltoztatva.

TANUGY.

—

A szőlőszeti jellegü gazdasági ismétlőiskola szervezése.

— Dr. Sipos Árpád javaslata. —

Dr. *Sipos* Árpád iskolaszéki elnök nagyfontosságu irányeszmékkel telt felhivást intézett *Réz* Mihály felügyelő-igazgatóhoz, melyben utasitja, hogy *a Nagyváradon felállitandó gazdasági ismétlő iskola tantervét készitse el.*

Hogy általánosan jellemezhessük ezt a terjedelmes munka-programmot, rá kell gondolnunk szerzőjének személyére, a kit a mély tudás mellett a gyakorlati életszükségletek minutialis ismerete jellemez.

Valóban sohasem vethette volna fel alkalmasabb időben a községi iskolaszék egy ilyen gyakorlati irányu iskola létesitését, mint a Sipos Árpád elnöksége alatt a kinek, szivós munkakedvét és praktikus törekvéseit a szőlő rekonstructió és a nagyváradi hegyközség terén olyan előnyösen ismerjük.

Az elnöki felhivást a következőkben adjuk:

Tekintetes

Réz Mihály felügyelő-igazgató
urnak

Helyben.

Községi iskolaszékünk legutóbb tartott ülésében elhatározta a gazdasági jellegü ismétlő fiuiskola felállitását. Ennek kézzelfogható oka azon körülményben rejlik, hogy mig azoknak, kik tankötelezettségeiknek eleget tesznek, ha igazi kereskedelmi vagy tudományos pályára készülnek, további kiképzésükre minden mód és alkalom kinálkozik, addig azok, kik e pályák egyikére sem léphetnek (pl. a vinczellérek, kisebb szőlős vagy mezőgazdák gyermekei) semminemü további oktatásban nem részesülnek. Olyan oktatásban semmiesetre sem, mely őket élet feladatukhoz közelebb hozná, arra előkészitené, viszonyaik és szükségleteiknek megfelelne.

Noha a tanév előhaladása és a kellő fedezet hiánya miatt ezen ismétlő iskola legjobb esetben csak a jövő tanév folyamán nyilik meg, mégis szükségesnek vélem annak szervezése iránt az előkészitő lépéseket idejekorán megtenni, még pedig a következő irányban és rendben:

Az elméletileg kiczirkalmazott e nemü tantervek egyszerü másolása helyett (pedig ez volna a legkényelmesebb) viszonyainknak megfelelő, oly gazdasági jellegü ismétlő iskola szervezésére kell törekednünk, a minek a tanulók gyakorlati hasznát veszik; — ha ez nem sikerülne: csak az e téren előfordult hiábavaló kisérletezések száma szaporodnék; azt hiszem azonban ha a *gyakorlati* követelményeket mindig szem előtt tartjuk: sikerül.

Az előkészitő inlézkedések elsejét, egy helyes, még pedig a tananyag kellő megrostálásán, beosztásán kivül — *jó módszerrel* meg állapitott tanterv elkészitése képezi; tehát nem egy egyszerü órarend egybeállitása az, a mire a felügyelő-igazgató urat ezuttal felkérem.

Viszonyaink: a szőllőmivelés, gyümölcstermelés és konyha kertészet cultiválását, tehát a gazdasági industria ez ágait ajánlják s igy e czélok szabják meg az irányt, — de egyuttal a korlátokat is; a tág értelemben vett mezőgazdaság annak keretén kivül maradna, épen ugy, mint a diszkertészet; nehogy sokat markoljunk!

A tanterv elkészitésénél a következő szempontokat ajánlom szives figyelmébe:

1. Az elméleti oktatás, mely nézetem szerint a téli időszakban történnék, szintén a czélokhoz idomulna. A tulságos elméleti tananyag, mely inkább általános ismeretek terjesztésére irányulna, lehetően megrostálandó.

A nálunk elterjedt szőllő, gyümölcsfajok, a konyha kertészet körébe tartozó s egyéb esetleg gazdasági növények ismertetése (fali táblák segélyével) világosan, érthetően, elég volna a gazdasági jellegü elméleti oktatásból. Mindez népiesen, világosan, minden növény boncztan és növény élettan nélkül.

Az olvasás és irásban való gyakorlás, a számtanból a 4 alap müveletnek (a törtekkel együtt) gyakori ismétlése; némi kis térrajzban és mérésben való oktatás képesitsék a tanulót arra, hogy egy kis gazdasági munkatervet, térrajzot, költségvetést készitheni, munkanapló, kisebb gazdasági számadást, leltárt stb. vezetni egybeállitani, lezárni tudjon.

2. A gyakorlati oktatás *gazdasági* munkaidőre esnék.

a) A szőllőmüvelés terén az oktatás: a hegyvidékünkön kipróbált bor és csemege szőllőfajok ismertetésén, azok fás és zöld oltásán, ültetésén, iskolázásán, az olványok gondozásain, a helyes metszésen, gyökértisztitáson, egy általán a müvelésen és az alanyul szolgáló amerikai fajok sajátságainak megmagyarázásán kivül: a gyakorta előforduló szőlő betegségek (pl. peronospora vitikola vidium tuckerii stb.) elleni védekezésre is kiterjedne. Alkalmas gyakorló iskolául a *városi amerikai szőlőtelep* szolgálhat s ez bátran kombináczióba vehető, miután ezt, mint ugyanazon telep kezelő bizottságának elnöke, megigérhetem.

b) *A gyümölcsészeti oktatás*: a magról kelt vagy egyébként beszerzett s alanyul használt vad csemeték, a hegyvidékünkön haszonnal terjeszthető gyümölcsfák fajainak kiválasztása, azok szaporitása, oltása, metszése, nevelése, ápolása, betegségek elleni megvédésének stb.-nek ismertetésére irányulna; gyakorló iskolául a biharmegyei gazdasági egyesület telepe igen alkalmas volna, nem csak azért mert kipróbált jó hirneve a siker biztositását nyujtja, hanem azért is, mert a városi szőlőtelephez nagyon közel van. Meg vagyok győződve, hogy a biharmegyei gazdasági egylet tisztelt választmánya, ha erre fölkéretik, szives készséggel megadja az engedélyt a gyakorló oktatásra.

c) *A konyha kertészet* oktatása: a nyári és téli főzelékek, zöldségek és konyha növények termelését stb. ismertetné; alkalmas gyakorlótérül — főleg az öntözés módszerének elsajátitása czéljából a bolgár kertészek telepe szolgálna, mivel ez a városi szőlőtelep szomszédságában fekszik. Czélszerü lenne-e a magasabb konyha kertészet, az »üzdészetre« (mint rettentő magyarsággal hivják) is kiterjeszkedni s e tekintetben a Farkas testvérek szivességét kikérni? Abban most nem merek véleményt nyilvánitani; maradjon egyelőre nyilt kérdés.

Záradékul még a tanterv gyakorlási oktatásra vonatkozó részéhez a következő megjegyzéseket csatolom.

1) Miután ezen gyakorlati tanulmányok nagy része ez időre esik, a heti 7 tanóra ilyenkor kevés, azért azt csak mint egész tanfolyam heti átlagát lehet fölvenni: ugy azonban, hogy a »munka idény idején hetenként 12—14 óra is tartandó: más héten azonban kevesebb vagy épen csak 2—3 órán irás, számolás, ismétlés. Ezt a gyakorlat fogja megmutatni, de meg az időjárástól is függ: itt bizonyos elasticitás jellemezze a tantervet ne legyen az ez iskolai órarend alakszerüségéhez kötve.

2. A gyakorlati oktatásnál különösen a fogások technikai kivitelek eseteinél engedtessék tér az illető vinczellér, főkertész stb. utasitásainak is; nem csak azért, mivel gyakorlatilag ő tudja az ilyet legjobban megértetni, hanem azért, mert ez inkább elméletileg képzett tanerőkben mindig megvan a hajlam arra, hogy mindazt, amit olvastak és tudnak, közöljék hallgatóikkal, ha mindjárt nem szükséges is, sőt épen az egyszerü feladatok megértésére javitólag hat.

Ennyit a tanterv elkészitéséről. Az előkészités további teendői még a következők:

Biharmegyei Gazdasági Egyesület tekintetes választmánya fölkérendő az iskolaszék által, hogy telepén a gyümölcsészeti oktatást megengedni, sőt ahoz segédkezet nyujtani sziveskedjék.

A városi tanács megkeresendő, hogy a

konyha kertészeti oktatást öntözést stb. a tanulók utmutatásuk mellett elsajátithassák; ha pedig az olaszi-i birtokosságtól bérelnek, akkor természetesen ahhoz kell fordulni. (Ez a körülmény kipuhatolandó.)

Szükséges végül a gazdasági ismétlő iskolába járó növendékek összeirása a kapitányi, hegybiró és mezőbirói hivatalok utján már csak az óradijas, képzett tanerők számának és egy költség előirányzatnak megállapitása végett is.

Az előkészitő tervezet: a terven kivül ily értelmü inditványok kapcsán terjesztendő az iskolaszék elé.

Hivatalos tisztelettel:

Tekintetes felügyelő-igazgató urnak,

Nagyváradon 1900. febr. 28.

Dr. Sipos Árpád,
közs. iskolaszéki elnök.

Réz Mihály felügyelő-igazgató megteremti már most rövid idő alatt a nagyváradi szőlőszeti jellegü gazdasági ismétlő iskolát, a mely bizonyára nagyjelentőségü lesz a nagyváradi gazdászat történetében.

Nagyvárad városa pedig hálával adózhat Sipos Árpád iskolaszéki elnöknek.

Egyébiránt a fontos ügy érdekében a jóakaratu kritikai hozzászólásoknak készséggel nyitunk tért, mert meg vagyunk győződve, hogy az ügy elég fontos arra, miszerint a szakértők összes gyakorlati és elméleti tudásukat összehordják a nagyfontosságu intézmény létrehozásához.

TAVIRATOK.

Stefánia esküvője.

Bécs, márcz. 3. (Saját tud. távirata.) *Stefánia* főherczegasszony esküvője *Lónyay* gróffal márczius végével lesz *Miramaréban*.

Miért mond le Bánffy?

Budapest, márcz. 3. (Saját tud. táv.) A magyar sajtó a napokban erősen hangoztatta, hogy *Bánffy* Dezső báró lemond a főudvarmesteri méltóságról, állitólag azért, hogy elfoglalhasson egy nagy jövedelmü bankigazgatói állást.

A bécsi »Vaterland« most lerántani véli a lemondás okáról a leplet. A nevezett lap szerint ugyanis a lemondás nem más okból történik, minthogy Bánffy br. *a választási pénztárt* nem számolta el Széllel, pedig az uj választásra már nagy summa volt előkészitve. Ezért kell lemondania a főudvarmesteri méltóságról.

Helyes-e?

Budapest, márcz. 3. (Saj. tud. táv.) *Ugron* Gábor ma levelet irt *Kossuth* Ferenczhez mint a 48-as párt elnökéhez, melyben kérdést intéz hozzá, hogy helyesli-e azt a naponkénti rendszeres támadást, személyi hajszát, a mit a pártja hivatalos lapja »A kézalatti üzelmek« czim alatt visel ellene.

Kossuth Ferencz szintén levélben válaszolt az Ugron levelére s kijelenti, hogy a személyes támadásokat soha sem helyeselte s legkevésbé helyeselheti a függetlenségi pártok surlódásait.

Elhunyt képviselő.

Budapest, márcz. 3. (Saját tud. táv.) *Görgey* Gyula lippai országgyülési képviselő Budapasten tüdőgyuladásban *elhunyt*.

Csillag Teréz a Vigszinházban.

Budapest, márcz. 3. (Saját tud. táv.) *Csillag* Teréz aláirta a Vigszinház szerződését, mely szerint 1901-től annak kötelékébe lép.

A Kinában megölt angolok.

Rangun, márcz. 3. Azok az angol csapatok, a melyeket azoknak a vadtörzsbeli embereknek a megbüntetésére küldtek ki, a kik annak idején két tisztet megöltek és a birma-kinai határrendező bizottságot megtámadták, mult hó 26-án lerombolták a Va-törzs menglumi paliszádjait, a nélkül, hogy maguk is veszteséget szenvedtek volna. 27-én az angol csapatok kinai katonákkal egyesülve egész sereg falut foglaltak el, a melyek összeköttetésben állottak a gyilkosokkal. A csapatok 60 benszülöttet és 200 lakóhelyet felgyujtottak. A kinai katonák közül négy elesett és husz megsebesült. Az angolok részéről egy gurkha elesett és öt szipolj megsebesült.

KÖZGAZDASAG.

Selyemtermelés Hazánkban. Erről számol be az a terjedelmes jelentés, melyet *Bezerédj* Pál miniszteri megbizott terjesztett *Darányi* Ignácz földmivelésügyi miniszterhez selyemtermelésünk 1899-ik évi állapotáról. E jelentés szerint már négy selyemfonóda létesült s a negyedik gyár létesitése is elhatároztatott *Győrben*. A gyár az 1900 évben valószinüleg már föl is épül. A mi a selyemtermelési viszonyokat illeti, erre nézve a jelentés konstatálja az apadást, a mi a beváltási árak leszállitása folytán állott elő.

Mig 1897-ben 107,454 selyemtermelő család volt az országban, addig 1898-ban már csak 86.467 család maradt, a mely selyemtenyésztéssel foglalkozik. Ebben az 1900. évben pedig megint 5000 család hagyta abba a selyemtenyésztést, habár a mult évben, a mint javulni kezdtek a külföldi árviszonyok, a gubó beváltási árát azonnal felemeltük és ezt siettünk kihirdetni a termelőknek. De ezek mégis elvesztették bizalmukat az előző évi tapasztalatok folytán. Még azt is megtettük, hogy a másodosztályu gubók beváltási árát 20 krra felemeltük, de a selyemtenyésztés iránti kedvet csak nem tudtuk fokozni a nép között. természetesen a tenyésztők számának csökkenésével a gubótermelés is mennyiségileg apadt, de miután a megmaradt termelők legnagyobb részben okszerü tenyésztést üztek, a gubó minősége és ebből folyólag a tenyésztők jövedelme is határozottan emelkedett.

Az országos selyemtenyésztési felügyelőség minden igyekezetét most már arra fordítja, hogy az országban a szederfát szaporitsa.

A szederfa-szükséglet évről-évre emelkedvén, a községi faiskolák, melyek részben szederfatenyésztésre is szolgálnak, immár nem képesek szolgáltatni annyi kiültetésre alkalmas szederfát, mint a mennyire szükségünk van. Ennélfogva magának az intézetnek is kellett szederfát termelni.

Ennek következtében az országos selyemtenyésztési felügyelőség a saját költségén fentartott faiskolákból 1899. év folyamán 59,014 darab szederfát osztott ki végleges helyükre leendő kiültetés végett. Ezenkivül az intézet felügyelete alatt álló községi faiskolákból a mult 1899. évben végleges helyre kiültettek 229,655 szederfát és igy ebben az évben összesen 279,669, az országos selyemtenyésztési felügyelőség fennállása óta pedig 2,388,941 szederfát ültettek ki végleges helyükre.

Sajnálattal emlékezik meg a jelentés arról, hogy az utak szélére kiültetett szederfák nagy része elpusztult, mivel a községek nem forditottak rá elég gondot.

Biharvármegye selyemtermelési viszonyait a következő statisztika mutatja:

Selyemtenyésztés:

Községek és puszták száma	1898.	1899.	1880—99.
	17	27	—
Termelő családok	60	123	—
Termeltetett az egész vármegyében selyemgubó összesen	603 kg. 15 dk.	1150 kg. 40 dk.	5497 kg.
Termelők keresete gubók után	419 forint 58 kr.	809 forint 8 kr.	4479 frt

Szederfa tenyésztés:

Az intézet kiosztott szederfa magot	10²/₄ liter	46³/₄ liter	172³/₄ liter
2—3 éves szederfa csemetét	26260 drb.	13800 drb.	*102.540 drb.*
Kiültetésre alkalmas szederfát	—	10	*160 drb.*
Községi faiskolából kiültettetett végleges helyre	—	—	—
Végleges helyre kiültetve lett az egész megyében összesen	—	10	160

E statisztikából láthatjuk, hogy igaza van a jelentésnek, a községek semmi gondot sem forditanak a szederfa tenyésztésre. Magunknak is van erre nézve információnk. A községi faiskolák meg vannak, de azokat igen sok helyen a faiskola kezelő használja.

NYILTTÉR.

A hires

Haldek-féle

Elit-magvak

u. m. 95% csiraképességü

Oberndorfi répamag

99½% tisztaságu

luczerna-mag stb.

jutányos áron kaphatók.

Haldek mag-nagykereskedésében József Ő cs. és kir. Fensége udvari szállitójánál Budapesten, Károly-körut 9 s a vidéken **minden jobb üzletben**, mely magot tart.

A czég nagyváradi képviselői **Kappel J.** és **Fischer** urak Sonnenwirt-ház. Telefon 124 sz.

Nagyváradi hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradi piaczon 1899. febr. hó 27-ik napján tartott vásárban eladott termesztmények és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 14.——13.40. Kétszeres buza 11.——10.40. Rozs 10.80—10.40. Arpa 10.40—10.—. Zab 9.80.—9.40. Tengeri: 9.60.—9.40. Borsó 28.—. Lencse 32.—. Bab 13.—. Köleskása 24.—. Burgonya 5.20. 100 kiló lángliszt 26.—. zsemlyeliszt 24.—. fehérkenyér liszt 22.50, barnakenyér liszt 20.—. széna fuvarral 4.20, szalma 1. —. Szalonna 96.—, 6 kiló zsup-szalma —12, 150 dkg alom-szalma —08. 1 köbm. bükkfa 6.50, tölgyfa 6.—, cserfa 6.70, 100 kiló marhahus 96.—, öntött gyertya 90.—, Lámpaolaj —.86. 1 liter ó-bor 1.—. Uj-bor —.80. Pálinka —.64, Szilva-pálinka 1.60. Szesz 1.90. 1 mm. kősó 21.44, nyers fagyu 46.—. olvaszt. fagyu 64.—, szappan 48.—, mosott birka gyapju —.—.—, magyar gyapju —.—.—. Egy hektoliter ó-bor 64.—, uj bor 43.—, mész 2.40, kemény faszén 3.40, puha faszén 3.—, kendermag 20.—. köles —.— repcze —.—, dió 40.—, mogyoró —.—, aszalt szilva 40.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —20, szalonna 1.12, sertéshus 98, juh-hus 68, veres hagyma 16, fog-hagyma 54, bors 2.—, paprika 2.40, barnakenyér 20. Egy liter kőolaj 44, mm. bükköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—, 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Marha ártáblázat 1899. február 27-ről. Egy pár első rendü jármas ökör 610—665, egy pár másodrendü jármas ökör 480—570, egy pár harmadrendü jármas ökör 255—470, 1 drb fejős tehén 95—224. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 146—190. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 110—152. 1 drb. veres borju 28—42, 1 drb. fél éves borju 36—46, 1 drb egy éves borju 46—66, két éves borju 68—132. 1 drb hizott sertés 88—136, 1 pár fél éves 32—36, 1 pár egy éves sertés 44—64, 1 pár két éves sertés 68—114. 1 drb igás ló 130—200, 1 pár ökörbőr 34—44, 1 pár tehénbőr 24—32. 1 pár bojubőr 10—16, 1 pár lóbőr 10—20.

Forgalmi kimutatás 1899. évi február hó 27-ről. Tiszta buza körülbelül 600 hltr, kétszeres buza 120 hltr, rozs 260 hltr, árpa 90 hlt., zab 160 hltr, tengeri 300 hltr, burgonya 550 hltr. Lábas jószágok: Hizott sertés mintegy 52 drb, félhizott 110, sovány 150, süldő 300, malacz 380, hizott marha 18, jármas ökör 380 fejős tehén 260, borju 240, bivaly 10, juh és kecske 70, ló 624.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, márczius 3.

Buza októberre	7.69
Buza áprilisra	7.42
Uj tengeri	5.13
Rozs okt.	6.29
Zab okt.	4.96
Káposzta, repcze, aug.	—.—

Értéktőzsde.

Budapest, márczius 3.

Az irányzat csendes.

Osztrák hitel	375.20
Magyar hitel	372.25
Államvasut	327.25
Rimamurányi	314.75
Magyar jelzálog	231.—
Salgótarjáni	—.—
Wagon-kölcsön	—.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. márczius 3-án.

Magyar aranyjáradék 4%	98.50
Magyar koronajáradék	93.50
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	100.75
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2½%	99.75
Magyar keletivasuti államkötvény 1876-ból	99.50
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	93.—
Italmérési jog megváltási kötvény	99.—
Horváth-szlavón földtehermentési kötvény	94.—
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	163.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	141.50
Osztrák járadék papirban	99.—
Osztrák járadék ezüstben	99.—
Osztrák járadék aranyban	99.—
Osztrák korona járadék	99.—
Osztrák államsorsjegyek	137.—
Osztrák magyar bankrészvény	17.70
Magyar hitelbankrészvény	745.—
Osztrák hitelintézet részvény	750.60
Párisi vista	96.25
20 frankos arany (Napoleond'or)	19.25
Németbirodalmi márka	118.30
London vista	242.55
20 márkás arany	23.65

SZERKESZTOI POSTA.

—

Ismeretlennek. (*Helyben.*) Köszönjük a figyelmeztetést. Nagy hálára kötelezett vele.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

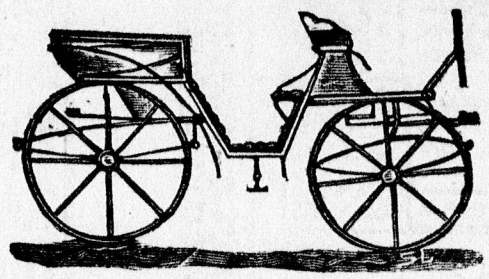

Bodánszky Lipót kocsigyára,

Nagyvárad, Apácza-utcza (saját ház).

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy

gyárhelyiségemben nagy raktáron tartok

kész uj kocsikat.

Ajánlom mindenféle fedeles és fedetlen szandlaufer gazdasági kocsikat jó erős készitményeket a legjobb kőrös-fából erős, csinos munkát mutatok be, **és tetemesen leszállitott árban** árusitom el.

Gyáram az 1896. évi milleniumi kiállitáson is ki lett tüntve, még pedig szolid és tartós munkáért.

Gyáramban elvállalom mindenféle kovács, kerékgyártó, szatler és fényező munkákat, ugyszinte mindenféle javitásokat; pontos és gyors elkészitéséről biztositathatom t. vevőimet és megrendelőimet.

Teljes tisztelettel

Bodánszky Lipót,
kocsi-gyáros.

RZYTKI MIHÁLY

aranyozó, templom- és oltárfestő. Kassán, Fő-utcza 28. sz.

Van szerencsém a főtiszt. klérusnak, a magas nemességnek és a t. kegyuraságoknak tisztelettel jelenteni, hogy **f. év márczius 1-én**

aranyozó- és festő-műtermet

nyitottam a fent jelzett czim alatt.

Müvelem és elvállalom a templomdiszités következő ágait:

uj oltárok, szószékek, keresztelő-kutak, szentsirok aranyozását és festését

minden stylben, a beadott rajz, vagy tőlem tervezett rajz után a legegyszerübb s a legdiszesebb kivitelig.

Templomfestés és diszités.

Olajfestményü oltárképek, Stáczió-képek, templommennyezeti és oldalfalazati szt. képek festését, mennyezet és oldalfalazati diszletfestészetet, a templom styljének és az egyház szabványainak szoros szemmeltartásával. Költségelőirányzatok és tervezeteket bérmentve küldök, valamint a munka megtekintés czéljából, kivánatra, saját költségemen utazom bárhova.

Szegényebb községek s egyházaknak kedvezményes árt engedményezek.

Bizonyitványokat az általam végzett munkákról kivánatra bérmentve küldök.

Kiváló tisztelettel

Rzytki Mihály,
festő és aranyozó.

Richter-féle

Horgony-Pain-Expeller

Liniment. Capsici comp.

Ezen hirneves háziszer ellentállt az idő megpróbálásának, mert már több mint 30 év óta megbizható, **fájdalomcsillapitó bedörzsölésként alkalmaztatik köszvénynél, csúznál, tagszaggatásnál** és **meghüléseknél** és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem **igazi népszerü háziszer**, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszertárban készletben van; **főraktár: Török József** gyógyszerésznél **Budapesten.** Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebbértékü utánzat van forgalomban. **Ki nem akar megkárosodni,** az minden egyes üveget „Horgony“ védjegy és Richter czégjegyzés nélkül mint **nem valódit** utasitsa vissza.

RICHTER F. AD. és társa, RUDOLSTADT

cs. és kir. udvari szállitók.

Meghivás

a »Nagyváradi takarékpénztár részvénytársaság«

53-ik rendes közgyülésére,

mely

1900. évi márczius hó 11-ik napján d. e. 10 órakor saját üzlethelyiségében fog megtartatni.

Tárgya:

1. Az igazgatóság jelentése az 1899. üzletév eredményéről.

2. A felügyelő bizottság jelentése az 1899. évi zárszámadások megvizsgálása tárgyában és ezzel kapcsolatosan a mérleg megállapitása, valamint a nyeremény felosztása iránti határozathozatal.

3. Egy felügyelő bizottsági tag, esetleg egy pótfelügyelő választás 2 évi időtartamra.

4. Az alapszabályok 40. §-a értelmében kilépő 5 napibiztos választása 3 évi időtartamra.

5. Az igagatóság előterjesztése a nyugdij-alap állásról.

Minden részvényes, ki a közgyülésen részt akar venni, tartozik a közgyülést megelőzőleg a társaság pénztárába részvényét, melyet legalább egy hó előtt saját nevére iratott, szelvényeivel együtt leteni, hol az őt megillető szavazat számát előtüntető téritvénynyel láttatik el.

A mérleg eredeti példánya az üzleti helyiségben f. évi márczius hó 3-tól kezdődőleg a részvényesek által megtekinthető.

Kelt Nagyvárad, 1900, február 19-én.

Sal Ferencz.
kir. tanácsos, igazgatósági elnök.

Figyelmeztetnek a t. részvényesek, hogy az alapszabályok 15. §-a értelmében érvényes határozat hozatalra 20 oly részvényesnek kell jelen lenni, kik a részvénytőkének legalább egy harmadrészét képviselik.

Bor.

1—4 éves homoki ó-schiller vagy fehér bor erőssé g és év szerint, 100 literen ként 22—24 28—22 frt. Ujbor (fejtve) minőség szerint 16—18—20 24—28 fr áron számittatik föl s ugyanily árban 6 héten belül, bérmentve, utánvét nélkü sértetlen állapotban vissza is vétetik s annak ára postautalványon át lesz küldve. A rendelő nyugodt lehet, hogy eredeti tiszta minőségü borhoz jutottak, erről jó hirnevem nyujt kezességet. **Borüzlethez 20—40,000 forinttal 12—14% jövedelem biztositása mellett társ kerestetik.**

Tessék „Borárjegyzéket“ kérni. Rendelő hordót is kaphat, mely beszerzél

Lasponya ojtványok.

Gyümölcse ép oly értékes, mint a birsé s fája ugyanolyan áron adatik el.

Nemes eperfa-ojtvány.

Kitünő piros, fehér és kék fajokban, 6 láb magasan ojtva, 2—3—4—5 éves, igen erős csemete, erősség szerint 30 krtól 60 krig. 10 frt vételnél 20 százalék, 25 forintnál 25 százalék, 50 frtnál 33 százalék, 100 frtnál 40 százalék engedmény. Az eperfa elég jól árnyékol, ellensége nincs, minden évben bőven terem, gyümölcsét ugy a két-, mint a többlábunak egyaránt szeretik; kitünő pálinka is főzhető belőle. Cegléden igen jövedelmező fának ismerjük. Kár volna házunk, kertünk, szőlőnk vagy egyéb birtokunkat e nélkül hagyni.

Birs-ojtványok.

Rendkivüli nagy gyümölcsü fajokban (Konstantinápolyi, Portugalli, Kias stb.) melyek az ültetés évében már gyümölcsöt hoznak, azután pedig rendkivül bőven teremnek. Fája igénytelen, betegség és ellenségtől egyaránt mentes. Vannak rendelőim, kik ezer számra ültetik, mert rendkivül hamar teremnek, gyümölcse kedves, sokáig eláll, magas árban értékesithető és sokféleképpen fel is dolgozható. A 2—3—4—5 éves, rendkivül szép és gazdag gyökerü fák darabja erősség szerint 20 krtól 50 krig. Nagyobb vételnél olyan engedmény adatik, mint az **epernél.**

Spanyol meggy, fekete.

[Pándi vagy kőrösi meggy.] Termékenységét előmozditandó háromszor lett permetezve, s igy, ha azt folytatólag permetezzük, bőven fog teremni. Fája egészséges, gyümölcse rendkivül keresett, mert befőzésre legalkalmasabb. A 2—3—4—5 éves rendkivül szép és gazdag gyökerü fák darabja 15 krtól 50 krig. Nagyobb vételnél ugyanaz az engedmény adatik, mint az **epernél.**

Diófa.

A 6—8 láb magas, rendkivül gazdag gyökerü, tele belü és könnyü töretü, 2—3—4—5 éves diófák ára erősség szerint 20 krtól 50 krig. Nagyobb vételnél ugyanolyan engedmény, mint az **epernél.**

Minden másféle nemes

gyümölcsfák, nevezetesen körte, alma, szilva, őszi és kajszinbarack, cseresnye, meggy, szelid gesztenye, lasponya **magas** dereku és **törpe** állásuakban, — erősség szerint 20 krtól 50 krig szintén kaphatók.

Kiselejtezett nemes ojtványok

2—3—4—5 éves életerős példányokban, azok kora és erőssége szerint 2—5—7—10—15 krajcár árban.

Mindenféle vadoncok

erősség szerint 5 forint 85 krajcártól 19 forintig **ezrenkint.**

Kerti eszközök.

Kitünő és tartós anyagból rendkivül szilárdan készült **herolók** (sarabolók), szőlő **ültető** vasak, továbbá kerti **fürészek, ollók, görbe szemző** és **ojtó kések,** ezenfelül **jelfa** és ojtó **kenőcs** igen olcsó árak mellett rendelhető meg.

Ár- és névjegyzéket küld:

Unghváry László, föld-, szőlő- és faiskola-birtokos Ceglédről.

NEM HULL A HAJ NINCS TÖBBÉ KOPASZ EMBER

Szenzácziót kelt a gyógyfű-kivonatom, melyet évek hosszu során át tanulmányoztam, hogy mikép lehessen meggátolni a megkopaszodást.

EXICÁTOR

Felfedeztem és százszoros pénzzel fizetek, ha kétszeri használat után rögtön meg nem szünik a hajhullás, korpaképződés és mindennemü fejbőr betegség.

1 üveg ára 2. kor. 40 fillér.

Kapható gyógyszertárakban és mindennemü illat- és pipereczikk-kereskedésben.

Főraktár: Török József gyógyszertára, Király-utcza 12. sz.

Erdélyi főraktár és vezérképviselőség: Góth Gyula, illat- és pipereczikk nagykereskedőnél, Gyulafehérvár, Fő-tér.

Vidéki megrendeléseket utánvéttel azonnal eszközöl:

Egyedüli készitő és széjelküldési raktára

DOBÈ NÁNDOR

uri, női és szinházi fodrász
Budapest, Nefelejts-utcza 27.

Nyomatott a Szent-László nyomdában Nagyváradon.